

Møteprotokoll

Gjøvik kirkelige fellesråd

Møtedato: 09.04.2024 kl. 13:30

Møtested: Strandgata 13a

Arkivsak: 23/05530

Til stede: Dag Landmark, Ole Jakob Rustad, Kjetil Bekkelund, Bjørg Antonsen, Knut Jarle Lehre, Øistein Andreassen, Jon Terje Hansebråten, Jacken Nyhus

Møtende
varamedlemmer:

Forfall: Marianne Mølmen

Andre: Arnhild Kløvrud sak 8/24

Protokollfører: Line Langseth Bakkum

SAKSLISTE		Side
Godkjenning av innkalling og saksliste		
Godkjenning av protokoll		
Saker til behandling		
8/24	Økonomirapport 1-3 2024	2
9/24	Godkjenning av årsmelding Gjøvik kirkelige fellesråd 2023	3
10/24	Annen gangs behandling av handlingsplanen 2024-2027	4
11/24	Informasjon til Gjøvik kirkelige fellesråd april 2024	5
12/24	Evalueringsrapport av bispevisitasen	6
13/24	Orientering om gjeldende reglement	8
14/24	Svar på høring ad digital gravferdsmelding 2024	8
15/24	Svar på høring "Forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg"	10
16/24	Orienteringer i møtet 9 april 2024	15
Orienteringssaker		
Eventuelt		

Gjøvik 28.05.2024
Dag Landmark

Line Langseth Bakkum

Leder
Dag Landmark
Leder
Leder

Sekretær
Line Langseth Bakkum
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste

Godkjent
To saker til evt.

Godkjenning av protokoll

Godkjent via epost

Saker til behandling

8/24 Økonomirapport 1-3 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	8/24

Saksorientering

Vedlagt ligger regnskapet for de tre første månedene i 2024.
Som dere ser er det et merforbruk på kr 2 398 983,-
Dette er omtrent samme tall som på samme tid i fjor.

Vi har ikke startet innkreving av festeavgift enda. På denne tida i fjor hadde vi bokført første del av konfirmantavgiften på 300.000,-. Det har vi ikke gjort enda i år. Dermed ligger vi greit an.

Men vi vet at for andre kvartal vil vi få en reduksjon av inntekter med stengt krematorium. Vi vil også måtte betale for å kremere i Oslo denne perioden. Alt i alt vil dette beløpe seg til mellom 6 og 700.000,-
Rådet kan vurdere om vi skal søke om ekstra tilskudd fra kommunen på dette grunnlaget.

Kirkevergen mener dette er et konkret tap i inntekter som vil ha stor betydning for vår økonomi videre i år og at vi dermed bør kontakte økonomisjefen og evt søke om økt tilskudd.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar regnskap 1-3 2024 til orientering

Møtebehandling

Rådet behandlet saken kort. Det var ingen spørsmål.

Det ble informert om at det i neste møte vil bli en gjennomgang av økonomioppsett i fellesrådet.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar regnskap 1-3 2024 til orientering. Kirkevergen bes foreløpig ta kontakt med økonomisjef i kommunen for å informere om tap av inntekter.

9/24 Godkjenning av årsmelding Gjøvik kirkelige fellesråd 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	9/24

Saksorientering

Gjøvik kirkelige fellesråd skriver hvert år en årsmelding som blant annet sendes Gjøvik kommune og Hamar biskop.

Revisor skal også ha denne før de godkjenner regnskapet.

Leder har hatt årsmeldinga til gjennomsyn og kommentarer fra han er tatt inn. Da revisor ønsker årsmeldinga før de godkjenner regnskapet, er den oversendt dem. Hvis det kommer fram vesentlige endringer i fellesrådsmøte, vil revidert årsmelding bli ettersendt revisor.

Forslag til årsmelding ligger vedlagt.

Årsmelding forteller om et normalt og godt driftsår uten spesielle hendelser.

Aktiviteten har gått som planlagt, det er gjort noe utbedring av bygg og anlegg. Noen forprosjekt til vedlikehold og utbedringer i 2024 er gjennomført. Personell ressursen har vært stabil. Det har vært noen langtidssykemeldinger, men ikke med bakgrunn i arbeidsforhold.

Viser for øvrig til vedlegget.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd godkjenner årsmeldingen og ber kirkevergen formidle den til aktuelle instanser.

Møtebehandling

Rådet mener det er en oversiktlig årsmelding. Den sendes Hamar biskop og Gjøvik kommune.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd godkjenner årsmeldingen og ber kirkevergen formidle den til aktuelle instanser.

10/24 Annen gangs behandling av handlingsplanen 2024-2027

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	10/24

Saksorientering

Fellesrådet behandlet denne saken i februardøyet og kom med flere gode innspill. Etter det møtet har vi hatt bispevisitas der biskopen kom med 15 utfordringer som er relevante for handlingsplanen og harmonerer også godt med de tankene vi har hatt, ikke minst om hvordan kirka skal være i Gjøvik kirkekommune framover.

Kirkevergen vil derfor foreslå at dette ses i sammenheng og at det jobbes videre med handlingsplanen med innspill fra biskopens foredrag og punkter.

Kirkevergen foreslår følgende strategi for jobbing videre:

Alle ledere i menighetsråd inviteres til et felles møte der punktene tas opp og man drøfter hvordan dette skal jobbes med videre.

Alle ansatte samles til fagdag og drøfter punktene ut fra sitt ståsted.

Så samkjøres dette videre inn i ulike møtepunkt.

Virksomhetsområder som ikke berøres av biskopens punkter, som bygg og anlegg, går sin gang parallelt med prosessene.

På denne bakgrunnen er det ikke gjort endringer i handlingsplanen fram til dette møte, men aktiviteter som er satt opp vil gå sin gang.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd vedtar at det jobbes helhetlig videre med utfordringspunktene fra biskopen sammen med plan for framtidens kirke i Gjøvik.

Arbeidet vil foregå koordinert av kirkevergen med innledende møte med lederne fra menighetsrådene og fagdag for de ansatte. Videre strategi vil bli gjort kjent etter disse første møtene.

Møtebehandling

Rådet støtter planen som er lagt fram i forhold til videre jobbing med handlingsplan, framtidens kirke og biskopens 15 punkt i sammenheng.

Dette er i tråd med kirkemøtets vedtak om samråd mellom organer.

Hvis vi skal gjøre endringer på organiseringa i Gjøvik kirkekommune, er det avhengig av at vi tenker sammen.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd vedtar at det jobbes helhetlig videre med utfordringspunktene fra biskopen sammen med plan for framtidens kirke i Gjøvik.

Arbeidet vil foregå koordinert av kirkevergen med innledende møte med lederne fra menighetsrådene og fagdag for de ansatte. Videre strategi vil bli gjort kjent etter disse første møtene.

11/24 Informasjon til Gjøvik kirkelige fellesråd april 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	11/24

Saksorientering

Det har skjedd litt i denne saken siden forrige møte, derfor en oppdatering.

I kommunestyremøtet 21. mars vedtok de å ta saken om krematoriet og dispensasjonssøknaden opp i kommunestyret 18. april. Vi venter på vedtaket der før vi gjør noe videre.

Samtidig mures nå pipa på det nåværende krematoriet opp igjen. Det er pipa under tak som trenger utskifting. Arbeidet starter 2. april og krematoriet blir stengt i 3 uker. Med den kremasjonsmengden vi har til vanlig vil det si tapte inntekter på ca 450.000,-

Dette har konsekvens for vår økonomi i 2024. Ordfører er informert. Kirkevergen mener vi bør vurdere utover året om vi skal be om ytterligere tilskudd fra kommunen.

Men Gjøvik kommune har i utgangspunktet gitt investeringstilskudd på 1.6 mill for selve arbeidet.

Når vi starter opp igjen i slutten av april, er det tida for å bestemme om vi må avgrense noe hvor vi tar imot kister fra. Som tidligere informert, er presset både på ansatte og utstyr for stor med den aktiviteten vi har i dag.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar informasjonen til orientering.

Møtebehandling

Politisk representant informerte om videre saksbehandling av dispensasjonssaken i kommunestyre. Leder ga utfyllende informasjon om historikk i forhold til utbygging av krematorier i Innlandet.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar informasjonen til orientering.

12/24 Evaluering av bisepevisitasen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	12/24

Saksorientering

Bisepevisitasen er nå gjennomført.

Det ble to innholdsrike uker. Programmet ble gjennomført etter planen og timeplanen holdt godt. I det store og hele vil kirkevergen si at det var en vellykket gjennomføring.

Det var mye arbeid i forkant og det er nyttig å gjøre en evaluering av prosessen mens det er ferskt.

Vi hadde mottatt en rutine fra Hamar biskop og saksbehandler derfra var med på det første møtet i arbeidsgruppa samt fulgte opp videre. Vi hadde også Jorunn Vang inne fra bisepekontoret på ett møte for å bidra med vurdering av planlegginga vår.

Arbeidsgruppa bestod av prost, 2 prester, en fra hvert område kirkemusikk, diakoni og trosopplæring, 3 fra menighetsrådene og kirkevergen. Gruppa hadde 5 møter inkludert det første. Arbeidet i gruppa var etter kirkevergens vurdering godt, men litt

ulikt hvor godt hvert medlem informerte videre. Her var det antagelig en uklar rollefordeling.

Utgiftene for fellesrådet under visitasen ble holdt så lave som mulig. Utgiftene var:

Torbjørn Dyruds program på Biri	5000,-
Mat (inkludert kaker til kirkekaffe 17/3) ca	9000,-
Aktører under visitasgudstjenesten	4000,-

Og forløp seg dermed til ca 18.000,- kr.

En evaluering settes opp som sak i alle menighetsrådene på april møtene. Men det er fint at vi som fellesråd også gjør en vurdering. Hvis rådet ønsker det, vil kirkevergen sende en liten rapport til Hamar biskop på de punktene vi mener er nyttige å si fra om. Prost kirkeverge og biskop hadde også en kort evaluering siste dag av visitasen der noe ble gitt muntlig.

Vedlagt ligger de 15 punktene biskopen ga over til oss i visitasforedraget. Vi venter på fullstendig rapport. Vi skal legge en plan for hvordan vi skal jobbe videre med dette. En samkjøring mellom råd og ansatte blir avgjørende for godt resultat. Ledergruppa hos kirkevergen planlegger en fagdag i løpet av våren der dette blir ett av to tema.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd har følgende evaluering etter bispevisitasen:
Rådet ønsker at kirkevergen sender en evaluering til Hamar biskop.

Møtebehandling

Rådet er godt fornøyd med gjennomføringen av visitasen. Mange gode møter rundt om. Det er flott å ha en biskop som ser den enkelte, er engasjert og motiverende og kan gi utfordringer.

Flere var stolte av det vi kunne ta med biskopen på disse to ukene.

Både forarbeidet og gjennomføringen virker samlende.

Kommentar til pkt 7 i utfordringene: Integrasjon av studenter er en vinn / vinn ved at de også gir tilbake.

Møte med Gjøvik kommune var veldig bra. Fint å kunne snakke om andre ting enn økonomi i slike møter. Det ga også plattform for videre samarbeid.

Detaljnivået ved planleggingen fra bispekontoret var i overkant høyt.

Det har vært veldig tidkrevende

Vi oppfordrer bispekontoret til å revidere rutiner, kanskje forenkle noe.

Er det riktig at biskopen skal lede FR møter og prosten MR. Kan ikke de valgte lederne gjøre dette?

Er det rimelig at sokn og fellesråd skal ha diettutgiftene? Kan være sårbart i små kommuner.

Rådet finner det rart at ikke kirkevergen kunne sende over alle dokumentene og informasjonen på vegne av prost.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd har evaluering etter bispevisitasen som beskrevet i møtebehandling.
Rådet ønsker at kirkevergen sender en evaluering til Hamar biskop.

13/24 Orientering om gjeldende reglement

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	13/24

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar informasjonen om de gjeldende rutiner og forskrifter til orientering.

Møtebehandling

Rådet hadde en kort drøfting av de ulike reglementene.
Det er behov for oppdateringer som passer dagens regelverk og forordninger.
Det kan være aktuelt å komme tilbake med behov for endringer når rådet har jobbet litt lengre.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar informasjonen om de gjeldende rutiner og forskrifter til orientering og ber kirkevergen renskrive de ulike dokumentene.

14/24 Svar på høring ad digital gravferdsmelding 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	14/24

Saksorientering

Arbeidet med utvikling av digital gravferdsmelding går framover.

Nedenfor er en liten innføring i hva dette handler om:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark bygger for tiden opp *Digital gravferdsmelding*. Dette skal bli en tjeneste hvor du som innbygger kan få ordnet viktige valg i forbindelse med gravferd, blant annet å bestille gravlegging og kremasjon. I dag gjøres dette på papirskjema.

Digital gravferdsmelding vil bli en offentlig kanal inn til gravplassmyndigheten i kommunen og krematorium, men vil ikke erstatte de etterlattes eventuelle direkte kontakt med tros- og livssynssamfunn og gravferdsbyrå.

Digital gravferdsmelding vil i første versjon være til hjelp for den som er ansvarlig for en gravferd etter et dødsfall. Senere versjoner vil ha flere funksjoner.

Bakgrunnen for prosjektet er regjeringens digitaliseringsstrategi, hvor det skal utvikles sammenhengende og helhetlige offentlige tjenester innenfor sju utvalgte livshendelser. Innbyggere, næringsdrivende og frivillig sektor skal oppleve sammenheng i tjenestetilbudet – uavhengig av hvilken sektor eller hvilket forvaltningsnivå som står bak. En av disse livshendelsene er Dødsfall og arv, hvor Digital gravferdsmelding er ett av to prosjekter som hittil er satt i gang. Det andre er Oppgjør etter dødsfall, som blant annet skal hjelpe innbyggerne ved arveoppgjør.

Barne- og familiedepartementet har gitt Statsforvalteren i Vestfold og Telemark ansvaret som prosjekt- og tjenesteeier i utviklings- og driftsfasene av arbeidet med Digital gravferdsmelding. Utviklingen skjer i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet. En bredt sammensatt referansegruppe bistår statsforvalteren i arbeidet. Den er sammensatt av representanter fra gravplassmyndighetene, Digitaliseringsdirektoratet, kommunene, gravferdsbyråbransjen, og ulike tros- og livssynssamfunn. Første versjon av Digital gravferdsmelding vil bli testet i utvalgte kommuner våren 2024.

Dette vil bli en stor kvalitetsbedring i å få god informasjon og vegledning i en prosess omkring dødsfall.

I løpet av prosjektet har det kommet fram behov for endringer i lov og forskrifter på flere områder. Det har derfor vært flere høringer.

Nå er det sendt ut en høring: «Forslag til forskrift om Digital gravferdsmelding og forskriftsendring om periodisering av festeinntekter».

Høringsfristen er 21/5.

Kirkevergen har ikke hatt mulighet til å lage et høringssvar før dette møtet. Da høringsdokumentet er mange sider, sendes dette ut i egen epost. Kirkevergen vil informere mer om innholdet i høringen og hva som anses som viktig å gi tilbakemelding på.

Kanskje er det lurt å utpeke to eller tre til å ferdigstille et svar hvis rådet ønsker å gi et svar.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd ønsker å svare på høringen og ber kirkevergen sende svar innen fristen. Svaret sendes rådet til gjennomgang i forkant av innsending.

Møtebehandling

Kirkevergen informerte litt om hva dette prosjektet handler om.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd ønsker å svare på høringen og ber kirkevergen sende svar innen fristen. Svaret sendes rådet til gjennomgang i forkant av innsending.

15/24 Svar på høring "Forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg"

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	15/24

Saksorientering

21. februar i år ble bevaringsstrategien for kulturhistoriske kirkebygg lagt fram. Samme dag ble det lagt ut en forskrift til høring. Både utsending og svarfrist var mellom rådets møter. Da dette er en viktig forskrift å gi respons på, har leder og kirkeverge drøftet utkastet og laget et høringssvar som ble sendt departementet 27/3 2024. Svaret følger nederst i saken.

For å gi litt bakgrunn for høringa har kirkevergen sakset litt fra regjeringens informasjon. Etter det følger lenka til høringsdokumentene.

I dag blir bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg lagt fram av regjeringa.

Strategien viser korleis pengane frå Kyrkjebevaringsfondet skal nyttast, og kva kyrkjer som er omfatta av dei tre bevaringsprogramma i strategien.

– Dagen i dag markerer starten på eit nasjonalt løft for å ta vare på kulturarven vår.

Bevaringsstrategien er starten på ei historisk satsing og eit historisk samarbeid. Regjeringa vil sikre at vi dei neste 20–30 åra skal bruke inntil 500 millionar kroner årleg på å sette i stand kyrkjebygg, seier barne- og familieminister Kjersti Toppe (Sp).

– Kyrkjene er sentrale i alle norske lokalsamfunn, både som aktive kyrkjer, samlingsplassar, og kulturminne. Skal vi bevare denne kulturen, må vi sikre at kyrkjene ikkje forfell. Med denne strategien sikrar regjeringa at arbeidet med istandsetjinga av desse historiske bygga no blir sett i gang, seier finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp).

Midlane kjem som utbytte frå Opplysningsvesenets fond og tilleggsføringar over statsbudsjettet. Verdien av den samla statlege forpliktinga er tidlegare estimert til å vere i størrelsesorden 10 milliardar kroner. Deretter vil utbytte frå Opplysningsvesenets fond gå til same formålet, gjennom det vi har kalla eit generasjonsfond.

Ein viktig kulturarv

I tillegg til å vere ein grunnleggjande del av truslivet og den landsomfattande folkekyrkja, er kyrkjene ein viktig del av den norske kulturarven.

– Kyrkjene fortel om opptil 1000 års kulturhistorie og viser noko av det ypperste Noreg har produsert innan arkitektur, kunst og handverk. Kyrkjebygga, og gravplassane rundt, er viktige kjelder til både kunnskap og opplevingar. Dei fortel mellom anna om korleis det religiøse livet har vore levd, og dei fortel om arkitekturhistorie, handverkstradisjonar og materialbruk opp gjennom tidene, seier klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen (Ap).

Kyrkjene har òg hatt ei viktig administrativ rolle for statsapparatet, og er slik sett også ei kjelde til norsk politisk historie.

Omfattar alle freda og listeførte kyrkjer

Bevaringsstrategien er utarbeida av Barne- og familiedepartementet i samarbeid med Klima- og miljødepartementet sidan den både er en oppfølging av kyrkjefeltet og av kulturmiljøpolitikken. Den omfattar det som kallast kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg.

Det betyr alle freda og listeførte kyrkjer i landet, uavhengig av eigarskap. Unntaket er kyrkjer staten eig eller fullfinansierer, då desse har ein annan statleg finansiering. Totalt dreier det seg om i underkant av 1000 kyrkjer.

– I ramma av strategien etablerer vi tre bevaringsprogram: Eitt mellomalderkyrkjeprogram, eitt for kyrkjer som er oppført i perioden 1537 til 1850, og eitt for kyrkjer oppført etter 1850. Dette vil gjere det mogleg å innrette innsatsen i tråd med dei ulike behova frå dei forskjellige periodane, seier Toppe.

Det kan dreie seg både om istandsetjing av sjølve kyrkjebygget og av interiøret i kyrkja, og det kan gjelde ulike sikringstiltak som til dømes klimasikring og utbetring av elektriske anlegg.

I tillegg skal det satsast på kunnskap og kompetanse, oppleving og formidling, samt engasjement og deltaking. Kva tiltak som bør gjennomførast og kva kyrkjer som skal prioriterast er noko styret og programsekretariatet skal vurdere gjennom oppdraget.

Tilskotsordninga som midla skal lysast ut under, vil no bli sendt på høyring. Etter høyringa, vil hovudelementa i tilskotsordninga bli lagt fram for Stortinget i samband med revidert nasjonalbudsjett. Under føresetnad av at Stortinget sluttar seg til hovudelementa, kan tilskotsordninga tre i kraft frå sommaren 2024 og midlar lysast ut.

Samarbeid mellom kyrkjelege og kulturmiljøfaglege miljø

Organiseringa av Kyrkjebevaringsfondet byggjer på ein samarbeidsmodell, kor ei skal nytte eksisterande kompetanse og system.

Barne- og familiedepartementet vil vere programeigar. Programstyret og programsekretariatet som blir oppretta for å følgje opp bevaringsstrategien, vil vere sett saman av ressursar frå både Riksantikvaren og Den norske kyrkja ved Kyrkjerådet og Hovudorganisasjonen KA.

Sekretariatsleiinga vil vere hos Riksantikvaren. Det vil sikre både kyrkjeleg og antikvarisk kompetanse i arbeidet.

– Eg er glad for at Riksantikvaren vil få ei sentral rolle i oppfølginga av bevaringsstrategien fordi Riksantikvaren har kulturmiljøkompetanse, som er relevant og viktig i bevaringsstrategiarbeidet, seier Bjelland Eriksen.

Det formelle forvaltningsansvaret vil liggje til Riksantikvaren, som eit statleg forvaltningsorgan. Programsekretariatet skal vere i Trondheim og vil bli lokalisert i Waisenhuset som ligg vis-à-vis Vestfrontplassen ved Nidarosdomen.

I tillegg skal det etablerast eit nasjonalt fagråd, som skal bidra med faglege råd og sikre bredden i interesserepresentasjonen, medverknad frå brukarane og fagkompetanse inn i arbeidet.

Her følger et utdrag av bevaringsstrategien:

Mariakirken i Bergen er fra år 1140 og ligger i Vestland fylke. Vernestatus: fredet.

Foto: Kirkebyggdatabasen

Etter innføringa av kristendommen og kristenretten på Mostertinget i 1024 starta ei storstilt kyrkjebygging i Noreg. Omkring 1500 kyrkjer vart reist på 1100- og 1200-talet. Dei første kyrkjene vart bygd i tre. Det var vesentleg dyrare å byggje i stein og det var difor framfor alt i byane og i rike jordbruksbygder at det vart bygd steinkyrkjer i den første tida. Etter kvart vart fleire av trekyrkjene erstatta av steinkyrkjer, men det står framleis att nokre trekyrkjer frå den første tida. Stavkyrkjene er døme på dette.

Opp gjennom historia har det vore fleire døme på at den gamle kyrkja på staden vart riven og erstatta av ei ny, og gjerne større, kyrkje. Under siste halvdel av 1800-talet skjedde dette i eit stort omfang, som følgje av nye krav i kyrkjelova av 1851. Kyrkjene skulle ha plass til 3/10 av innbyggjarane i soknet. Eller 2/10 der det var to gudstenester kvar søndag. I eit historisk perspektiv kan vi sjå at dette hadde ein utilsikta og uheldig verknad, då ei rekkje av våre små, men verdifulle, mellomalderkyrkjer forsvann.

Likevel har vi i dag mange kyrkjer der heile eller store delar av bygningskroppen og interiøret kan daterast tilbake til 1100-talet. I mange av kyrkjene som vart rivne og erstatta av ei ny, tok ein dessutan vare på det gamle interiøret og førte det vidare i den nye kyrkja. Slik er kyrkjene unike kulturminne, frå mellomalderen og fram til i dag. Dei fortel historier om alt frå byggjekunst og teknikkar, til religiøse skikkar og levd liv i Noreg. Og slik vil vi at det framleis skal vere. Ei levande folkekyrkje i heile landet krev at kyrkjene blir vedlikehaldne og ikkje forfell.

Med denne bevaringsstrategien markerer vi starten på eit nasjonalt løft for å ta vare på denne fantastiske materielle og immaterielle kulturskatten vår. Den er starten på ei historisk satsing og eit historisk samarbeid mellom kyrkjelege og antikvariske styresmakter.

Dei neste 20 til 30 åra skal staten sikre at det kan brukast inntil 500 millionar kroner årleg på å setje i stand våre kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg gjennom utbytter frå tidlegare Opplysningsvesenets fond og naudsynte tilleggsløyvingar over statsbudsjettet. Dette inntil staten sin del av verdiane i Opplysningsvesenets fond er brukt opp. Regjeringa har vidare sikra at utbytter frå Opplysningsvesenets fond vert sett av til føremålet gjennom eit generasjonsfond når den statlege forpliktinga er nådd. Aldri før har vi sett tilsvarende satsing for å ta vare på historia vår.

Denne statlege forpliktinga er tidlegare estimert til å vere i storleiken 10 milliardar kroner og vil i strategien verte omtalt som «Kyrkjebevaringsfondet». Den endelege verdien vil vere klar når arbeidet med å føre over eigedomar til Den norske kyrkja er ferdig.

Ei slik storstilt satsing, krev brei forankring. Forankring og samarbeid. Difor har vi lytta til faglege råd og organisert forvaltninga av midla som eit samarbeid mellom Den norske kyrkja og Riksantikvaren. Dei skal trekke på kunnskap og erfaringar frå kyrkjeieigarar, kommunar, fylkeskommunar, universitet og høgskular, byggjenæringa, musea og frivilligheita m.m. På lokalt plan vil det bli stilt krav til eit nært samarbeid mellom kyrkja og kommunen, sidan det er kommunane som etter lova har finansieringsansvaret for kyrkjene som staten no går inn og understøttar.

Regjeringa vil opprette eit programstyre for arbeidet, sett saman av Riksantikvaren og Den norske kyrkja ved Kyrkjerådet, preses og KA. Preses i Den norske kyrkja vil leie programstyret. Riksantikvaren vil ha fleirtal i styret for å sikre naudsynte styringslinjer etter økonomiregelverket i staten. Slik sikrar vi at vi også her har ein god balanse mellom kyrkjelege og antikvariske omsyn i arbeidet. For å sikre eit godt samarbeid med kulturmiljøfaglege miljø i andre delar av landet, og med andre kyrkjeieigarar og kompetansmiljø, får programstyret i oppdrag å etablere eit fagråd.

Det formelle forvaltningsansvaret vil liggje til Riksantikvaren, som eit statleg forvaltningsorgan. Sekretariatet som vil bli oppretta for å drive bevaringsprogramma i det daglege, vil vere sett saman av fagressursar frå både Riksantikvaren og Den norske kyrkja ved Kyrkjerådet og Hovudorganisasjonen KA, i tillegg til ei sekretariatsleiing hjå Riksantikvaren. Det vil sikre både kyrkjeleg og antikvarisk kompetanse inn i arbeidet. Administrasjonen for arbeidet vil bli lagt til Trondheim.

Breidda i innsatsen gjev seg òg uttrykk i innretninga av strategien. I ramma av bevaringsstrategien etablerer vi tre bevaringsprogram: Eitt mellomalderkyrkjeprogram, eitt for kyrkjer som er oppført i perioden 1537 til 1850, og eitt for kyrkjer oppført etter 1850. Dette vil gjere det mogleg å innrette innsatsen i tråd med dei ulike behova frå dei forskjellige periodane.

Vidare skal bevaringsstrategiarbeidet gi ein meirverdi for kyrkjelydane, og det skal gi ein meirverdi for lokalsamfunna rundt kyrkjene og for samfunnet som heilskap. Ei god og berekraftig forvaltning av kyrkjene fordrar bruk og kunnskap. Nye generasjonar må kunne ta kyrkjene i bruk som folkekyrkje, og lære om denne kulturarven. Arbeidet må gjennomførast på ein korrekt måte, og lokalsamfunna rundt kyrkjene må engasjere seg og kjenne på eigarskap til kyrkjebygget sitt.

Innanfor kvart bevaringsprogram vil det difor bli etablert fire tverrgåande innsatsområde: Bevaring (istandsetjing, sikring og konservering), kunnskap og kompetanse, oppleving og formidling, og engasjement og deltaking. Gjennom ei slik brei tilnærming i strategien, med fleire bevaringsprogram og innsatsområde, vil arbeidet medverke til å sikre framtidig bruk og berekraftig forvaltning av våre kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg.

Det er Barne- og familiedepartementet som vil vere programeigar. Slik er det også barne- og familieministeren som vil vere konstitusjonelt og parlamentarisk ansvarleg for arbeidet. Eit tett og godt samarbeid med Klima- og miljødepartementet, som etatsstyrar av Riksantikvaren, er likevel heilt naudsynt for at dette arbeidet skal bli vellukka. Strategien er difor undertegna av oss begge som statsrådar, for å markere at dette er eit arbeid vi står saman om.

Eit historisk samarbeid og ei historisk satsing. Med dette sikrar vi kyrkjene våre som materiell og immateriell kulturarv, slik at dei kan gje innsikt i Noreg si kulturhistorie og halde fram med å vere til glede og bruk som folkekyrkje òg for framtidige generasjonar.

Her er lenka og søkbar tittel til høringsskrivet

[Høring – Utkast til forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/horing-utkast-til-forskrift-om-tilskudd-til-kulturhistorisk-verdifulle-kerkebygg)

Her er vårt høringssvar. Det var ikke spørsmål å svare på derfor har vi respondert med noen punkt vi mener er viktige.

Gjøvik kirkelige fellesråd

Høringssvar om «Forskrift om tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg».

Gjøvik kirkelige fellesråd (GKFR) har følgende kommentarer til forslaget til forskriften:

1. GKFR er glad for at det endelig kommer konkrete forslag som kan utløse midler til bevaring og vedlikehold av verdifulle kirkebygg i Norge. Etterslepet er godt dokumentert og behovet for statlig støtte er ubetinget nødvendig. Dette er en således en gledelig begivenhet.
2. GKFR er enige i at det er viktig at man nå prioriterer middelalderkirker i stein jmf. Forskriftens 2-1, siste ledd. Vi innser vel at Stortingets mål om at disse bygg skal være ferdig utbedret til 1000-års-markeringen, neppe er mulig. Men målet må ikke oppgis, og det er derfor svært viktig at man nå ikke bruker unødig tid på å starte utdeling av midler.
3. GKFR støtter omfanget av hva det kan søkes tilskudd til i § § 2- 2, 2 -3, 2-4 og 2-5. Vi savner imidlertid, og ber om at det inntas, tilskudd til prosjektledelse. Slik forslaget fremstår vil det kreve betydelige administrative og bygg faglig kompetanse for å gjennomføre mange av de tenkte prosjekter. Enten må ressurser frikjøpes fra dagens ordinære oppgaver i mindre organisasjoner, eller det må kjøpes fra eksterne kilder. Det blir snakk om betydelige kostnader. Dette må det kunne søkes tilskudd til.
4. Vi deler departementets tanker om at man også bør ivareta muligheten for å sikre kompetanse i forbindelse med de ulike prosjekter på disse byggene, og samtidig sørge for rekruttering til utsatte håndverksfag. (§ 3-1).
5. Vi har sans for at man forsøker å skape et lokalt engasjement rundt prosjektene, men støtter ikke forslaget om at dette skal være et kriterium for tildeling av midler, slik forskriften nå kan tolkes. Ulike lokale forhold som kan påvirke lokalt engasjement bør ikke avgjøre tildelingen. Vi opplever at dette vanskeliggjør søkeprosessen, gjør den mer komplisert, gir merarbeid, og vil være lite til hjelp i tildelingsprosessen. Vi støtter ikke forslaget.
6. GKFR ser at departementet foreslår tildeling på *inntil 500 millioner årlig*. Begrunnelsen for dette *inntil* synes blant annet å være begrunnet i at mangel på håndverkere innen enkelte fag kan skape stort press eller gjøre at det ikke kan realiseres mange nok prosjekter til å fylle opp totalbeløpet 500 millioner. Det finner vi vanskelig å se er noen god begrunnelse. Vi er enig når det påpekes at det er lite byggeaktivitet i landet for øyeblikket, og at større oppdrag i flere fag er svært kjærkomment. Det er i tillegg åpenbart en lang rekke bygg, også innen andre prosjektgrupper (inkl. listeførte kirker) som kan fylle ut restmidler ved de årlige tildelinger. Vi vil sterkt anbefale en slik tilnærming til bruken av statlige midler.
7. Vi oppfatter at strategien er å gi store statlige bidrag til primærmålgruppen i fra starten av, og at man derfor gir 90% dekning av de mest krevende og kostbare prosjektene (over 70 mill), og hele 75% for de mellom 30 og 70 mill. (§ 4-4) Spranget til de som kommer dårligst ut, listeførte kirker som har kostnadsrammer mellom 0 – 10 millioner, virker imidlertid alt for stor (15% dekning). For mange små kommuner som har denne type kirker, er et løft på 5 – 10 millioner svært krevende. Vi vil anbefale at prosentsatsen heves til minst 30 % for å motivere kommunene til å stille opp også for disse kirkebyggene.
8. Videre finner vi forskriftens §4 -4 , 6 ledd: «Kommunens andel kan reduseres med 10 % dersom.....det de siste fem år er gjennomført istandsettingsprosjekter på fredet eller listeført kirkebygg i kommunen med en total kostnad på 100 millioner», som uheldig. Både reduksjonen i kommunes bidrag, og ikke minst totalkostnaden er urealistisk. Hvor mange små og mellomstore kommuner har tatt prosjekter på egen kjøp i 100-millioner-klassen? Beløpet må reduseres betraktelig hvis det da ikke bare skal brukes som unnskyldning for å ikke støtte mindre kommuner.
9. Søkprosedyren (§ 3-2 til 3-8) virker skremmende komplisert. At det finnes kapasitet i våre aller største byer, som kanskje også har egen bygg-avdeling, til å forholde seg til slike prosesser, er mulig. Men når forskriften også skal gjelde små og mellomstore fellesråd / kirkeverger, som jo også har middelalderkirker, stiller vi store spørsmål om ikke dette i alt for

stor grad vil gi prioritet til storbyer på bekostning av mindre byer og landkommuner. Dette virker unødvendig komplisert. Forskriftens forslag om at man inviteres til å søke, både til forprosjekt og til hovedprosjektet, oppfattes som uklar og svært byråkratisk. Vi savner en setning om dialog – en tosidighet i prosessene.

10. Det er positivt at staten tar kostnaden ved forprosjektet. For oss er det uklart om dette gjelder alle forprosjekter, eller om det kun gjelder de prosjekter som kommer til et «hovedprosjektet»?

Vi har også merket oss at kommuner må «vise at de har til hensikt å sette av midler tilsvarende nødvendig egenandel» og at det må foreligge forpliktende medfinansiering fra kommunen etter forprosjektering. Vi innser at dette kan bli tidkrevende, og kan bli enda en grunn til å utsette og bli nok et hinder for å få gjennomført hovedhensikten: å bevare og sette i stand kirker med enormt etterslep i vedlikeholdet.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar orienteringen om innsendt hørings svar til orientering.

Møtebehandling

Leder informerte om bevaringsprogrammet og bakgrunnen for hørings svaret. Det var kort høringsfrist fordi det er ønskelig å komme raskt i gang. Svaret ble derfor sendt inn før fellesrådsmøtet.

Viktig at staten tar medansvar for historiske bygg.

Rådet mener det er en nødvendig og god besvarelse som tar opp viktige poeng.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar orienteringen om innsendt hørings svar til orientering.

16/24 Orienteringer i møtet 9 april 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Gjøvik kirkelige fellesråd	09.04.2024	16/24

Saksorientering

Orienteringer fra fungerende prost

- Innsettelse av ny prost
- Gjennomføring av påskegudstjenester
- Bemanning
- Andre ting

Orienteringer fra kirkevergen

- Bemanning

- Organist Vardal/Bråstad er tilsatt med oppstart ca 1. juli
- Kateket. Vi avventer utlysning. Mer informasjon i møtet
- Saksbehandler prost. Utlyses igjen nå.
- Kvartal 13 – vedtak i Gjøvik kommune om bygging. Dette er studentboliger der brannstasjonen lå tidligere. Vi har ikke sett noen grunn til å påklage vedtaket.
- Sykkelsti ved Bråstad kirke utvides noe. Vi får melding som nabo. Dette er bra!
- Medarbeiderundersøkelsen – resultat og oppfølging.

Forslag til vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar orienteringssakene til orientering.

Møtebehandling

Konstituert prost informerte om bemanning og gjennomføring av påsken. Hanne Skjesol går ut i permisjon fra prestestillingen og inn som trosopplærer. Det gir behov for vikar på Biri. Dette jobbes det med. Stillingen som sokneprest i Vardal/Bråstad lyses ut. Det var bra besøk i kirkene i påsken. Det var samarbeid mellom menigheter på noen av gudstjenestene. Johannes pasjonen ble framført i Gjøvik kirke langfredag. Det var en stor opplevelse!

Kirkevergen informerte som beskrevet i saksframlegget.

Vedtak

Gjøvik kirkelige fellesråd tar orienteringssakene til orientering.

Orienteringssaker

Eventuelt

Annonsering av gudstjenester.

Kirkevergen fremmet en evt sak om videre annonsering i avisen av gudstjenester. Det brukes en del midler på dette. Rådet drøftet saken. Det er enighet om det fortsatt skal annonseres i avisen. Det er en fin måte å synliggjøre aktivitet på.

Taket på Hunn kirke

Det er nye lekkasjer i kirka. Leder i Hunn menighetsråd og kirkevergen følger opp dette.